

Ne mozheshe da zaspi, i da se sybudi posle na "Tramuntana". Tozi trik ne mu se otdavashe! Dokato lezheshhe, si misleshe za tova, koeto se beshe sluchilo. Stana mu jasno, che po njakakva strashna greshka e izhvyrten ot svoeto v chuzhdo vreme. Neshto se beshe izmestilo, syvsem nezabelezhimo se beshe izmestilo, no vse pak dostatychno, za da popadne v njakakvo drugo vremeizmerenie. Mozhe bi se kasae za spukvane na naj-malkite kapiljari - njakakyv mozychen mikroudar, koj znae? Mozhe bi ostyr pristyp na HRONOFBIJA - patologichen strah ot vremeto? Vyv vseki sluchaj, stanal e ironichen obrat vyv vremeto, edna absolutno cinichna inversija: spusna se pod voda na sedmi avgust 1974 godina, a izpluva na syvsem syshtata data prez 1947! Syshtite cifri, podredeni v dve razlichni chisla. Smeshno. Tova po njakakyv nachin dokazva teoriite za paralelizma na vremeto, koeto e nezalichimo i neunishtozhimo, zashtoto stoi nepodvizhno v prostranstvoto: vyv vseki mig vsichki migove zaedno! Kakvo gi razdelja? Njakakva cipa li? Zvuk ili syn? Opredelen broj svetlinni treptenija li? Syzhali, che ne beshe slushal po-vnimatelno Bruno Rajh, dokato go intervjuirashe v Drezdenskata observatorija onazi godina, kogato celijat svjat beshe v panika ot priblizhavaneto na Haleevata kometa. Profesor Rajh naj- malko polovin chas izlagashe direktno pred kamerata svojata teorija za vremeto, a toj kaza na momicheto, koeto prevezhdashe (sled snimkite spa s neja), da ne mu prevezhda poveche, zashtoto cjalata тази работа izobshto ne go interesuva. Misleshe si za tova kak da zavyrtil glavata na тази malka studentka po slavjanska filologija, kojato ochevidno mu se vyzhishtavashe, i chakashe Bruno Rajh da svyrshi, za da mu postavi sledvashtija vypros. Kaktto i ostanalite reportjori, znaeshe, razbira se, tvrde malko za mnogo neshta, vmesto da

nauchi vsichko za edno edinstveno, za onova, naj-vazhnoto. No kakvoto i da razdeljashe vremeto, toj beshe probil barrierite mu, bez sam da znae kak i zashto, i sega e tuk, posred chetirijset i sedma godina! Vojnata toku-shto e zavyrshila i, ako vsichko se razviva po starata posledovatelnost, na nego sega mu predstoi dylgo izmykvane ot nishtetata, obyarkana ljubov, sled kojato shteshe da ostane neizmerimo otvrashlenie, i onazi, izkljuchitelnata, istinskata, zaradi kojato shteshe da strada kato greshen djavol.

Stori mu se smeshno tova, che spokojno mozheshe da byde bashta na momcheto, koeto igraeshe s negovija chasovnik. Bashta na samija sebe si? Gluposti! Edin ot tjah dvamata beshe izlishen na tozi plazh, kolkoto i seriozno da se vzimaha teoretichnite postanovki za odnositelnosta na vremeto i za paralelizma na vremeizmerenijata.

Vsichko mu govoreshe, che trjabva byrzo da dejstva, predi da e stanalo kysno; che trjabva na vsjaka cena da potyrsi izhod ot zatrudnenoto polozhenie - sigurno syshtestvuva njakakva vyzmozhnost da se vyrne i da otkrie svoja ekip? Ako ne beshe dejstval byrzo, vinagi na momenta, koj znae kakyv shteshe da e sega, naj-verojatno obiknoven chinovnik s dve sedmici godishen otpusk i sedem dena otpusk "po semejni prichini", zatynal v jerarhijata na njakoja tyrgovska palata, kydeto tochno se znae koj na kogo e shef i gospodar. Beshe uspjaj, imenno zashtoto nikoga ne izpuskashe udobnite sluchai, dori i naj- neznachitelnite, koito za drugite ne oznachavaha nishto, drapashe sys zybi i nokti da se izmykne ot vlastta na drugite, napredvashe sred pyrvite, hvyrlyashe se kym nespasjaemite topki, prepuskashe bez dyh kym svojata cel...

No profesionalistyt v nego, onzi lovyk i hityr gladiator, kojto tolkova godini izlizashe vsjaka nedelja na televizionnata arena, podlozhen na opasnosti, sega beshe prispan ot tova slynce

i nežnija shum na vylnite. Dali sladkata lenost otlagashe zavryshtaneto mu vyv vremeto, na koeto prinadlezheshche? Grizeshe go syvestta, che oshte ne e napravil ni naj-malko usilie da se vyrne. Pomisli si, che shte trjabva da napregne muskuli i um, da udrya silno glavata si o kamyk ili da se spusne pod voda i posle pak da izpluva, da se napie kato svinja (sigurno shteshe da se nameri iztreznjal v stajata si ot 1974 g. ?) - no ne napravi nishto ot vsichko tova; samo lezheshche, otdaden na fantazii, za pryv pyt nesposoben za kakvoto i da bilo dejstvie.

"Nima tova ne ni se sluchva vseki den - misleshe si - sutrin, dokato se brysnem pred ogledaloto, dokato chakame njakogo ili po vreme na blazhenija polusyn prez sledobednata pochivka, kogato vsichko e vyzmozhno, vsichko e na krachka pred nas, ili v onezi momenti, kogato podnasjame kym ustata si lyzhica supa, neochakvano se zagledame s bluzhdaesht pogled vyv vremeto (za drugi tova e samo praznota) i eto, togava njakoj vse shte ni sepne, njakoj vse shte kazhe: "Ej, na koj svjat si?" - i tozchas se vryshtame sred licata okolo masata, vryshtame se v svojeite godini, vmykvame se na prysti sred dobre poznatite ni steni kato drebni kradci na vreme, v svoja dneshen zhivot i v svojata kozha, ot kojato za mig sme se izhluzili, za da se poshljaem naokolo. Mozhe bi cjaloto zabluzhdenie se dylzhi na tova, che tozi pyt sym otishyl tvyrde daleche? Tova njama da me uchudi, tyj kato vsichko, koeto vyrsha, dovezhdam do kraj, podobre ot ostanalite! Mozhe bi i nevolno mi se e otdalo da postigna tova bezumno, syvsem nevyzmozhno neshto chrez svryhusilie: mozhe bi bez da shta sym razmestil vremeto, koeto se e zatvorilo sled mene i sega trjabva samo da chakam njakoj blizyk i skyp da mi kazhe: "Ej, kyde si? Ot pet minuti ti govorja, a ti izobshto ne me chuvash!" - i lyzhicata supa, kojato za mig e sprjala na polovinata pyt, da trygne otnovo i da nameri ustata mi - vsichko otnovo da byde nared, a az - v hubavija apartament,

kydeto vsichko e tyj podredeno, chisto i sigurno! Razbira se, che njama da sym bezvolev, ako oshte malko prodylzha тази nepredvidena ekskurzija v 1947 godina. Koj znae kakva polza shte izvleka ot neja, kakvi cenni svedenija, koito ne mogat da se otkrijat v sybranite godishnini na vestnicite ot onova vreme?"

Taka celijat sluchaj se prevyrna za Niko Herceg v reportjorska zadacha, estestveno s malko po-prichudliv plan ot predishnite mu podvizi, no v kraja na kraishtata, ne zapochna li samijat toj prez 1970 godina edna ot naj-uspeshnite serii na jugoslavskata televizija, chieto zaglavie, zaimstvano ot H. Dzh. Uels, beshe "Mashina na vremeto"? Montazh ot arhivni kadri i izjavenija na ochevidci, тази serija vyzbuzhdashe duhovete celi petdeset i dve sedmici i mu donese kup mezhdunarodni nagradi.

Sega, kogato otново vyzvyrna profesionalnata si uverenost, Herceg se pochuvstva malko po-oblekcheno. Vryshtaneto si v 1974 godina predostavi po navik na vsesilnata televizionna organizacija, za kojato njama neosyshtestvimi neshta i kydeto ne poznavat dumata "nevyzmozhno"! Vprochem, tova ne e negova grizha, za тази rabota se plashta na producenti, organizatori i drugi profesionalisti. Javno, che njama da raboti vmesto tjah! Ot druga strana, vsjako snimane na more za horata ot televizijata e chista pechalba, a tozi plazh naistina e prijaten za kypane. Taka Niko Herceg reshi da prouchi vsichko, koeto bi moglo da se izsledva. Zapochna ot vyzduha i ot tova kak mirishe moreto. Ochevidno, che osven horata i razbira se modite, ot 1947 godina nasam naj-mnogo se beshe promenil vyzduhyt! Sravni onzi vyzduh, kojto vdishvashe predi da se spusne pod vodata kraj Saplun, s tozi, kojto vdishva sega - kakva razlika! Znachi napylno opravdani sa symnenijata na mnogo ucheni, che chestite jadreni eksplozii sa syzdali atmosferen mezhdusloj (da go narechem taka), njakakyv vid cipa ili gysta mygla, prez

kojato slynceto samo nadnicha, bez da uspee napyлно da pronikne do zemjata i horata.

Vyzduhyt ot 1947 godina beshe goresht, no syshtevremenno i svezh! Moreto imashe vkus na sol i jod, a borovete mirisheha na smola. Prez 1974 godina vdishvame (t. e. vdishvahme! - popravi se Herceg) i bezbroj chastici ot smog - plodove na vseobshtoto zamyrsvjavane na atmosferata, vodite, zemjata, zhivotnite, rastenijata i horata. Segа mu stana jasno zashto tolkova chesto izpitvashe bezprichinna otpadnalost! Zadyhvashe se sluchajno, sjakash go dushaha, a rycete mu se potjaha i go obzemashe slabost, vypreki che beshe spal cjal den. Specialistite misleha, che se kasae za banalno povishavane na naljaganeto, izsledvaha mu obmjanata na veshtestvata, symnjavaha se za rak i ustanovjavaha anoksija... No eto, che tova naljagane izchezna sled dvajsetminutno gmurwane prez vremeto, shtom otново poe ot tozi lekovit, upojvasht vyzduh. Izparenijata, eksploziite i zamyrsvjavaneto znachi bili prichinata prez po-goljamata chast ot letnite meseci da cari iztoshtitelen zaduh. Estestveno, dyzhdovete ne donasjaha oblekchenieto, koeto horata zhadno ochakvaha dni nared - maranjata samo uvelichavashe naprezhenieto, a vlagata, kojato ostavjashe sled sebe si, uskorjavashe gnieneto na goljamoto bunishte, v koeto zhiveehme, v koeto zhiveem. Herceg beshe obzет ot izsledovatelska treska: vyv vestnicite ot 1947 godina pisheshe za kongresi, za novi knigi, sportni rekordi i vynshna politika - samo za edno neshto nikoj ne beshe pisal, tyj kato to se podrazbirashe ot samo sebe si: za tova, koeto dishahme, za vyzduha, nito duma! Pak beshe otishyl po-dalech ot ostanalata reportjorska tylpa, otново shte byde pryv, otново naj-dobrijat, oshte vednyzh autsajder, kojto vypreki vsichki predvizhdanija, neochakvano pobezhdava na finala.

"Shte im dokazha, che sym star i opiten lisuger, ako shte iz studijata dosta da se shushuka, che sym bil izgubil pyrvonachalnata si svezhest i che veche se povtarjam - vse oshte sym naj-dobrijat ili pone edin ot naj-dobrite reportjori, koito mogat da se kupjat na pazara! I vse oshte sym v systojanie na edin kanal da privleka vnimanieto na dva miliona zriteli, dori ako po drug v tova vreme davat uestyrn, vse oshte ne vizhdam koj mozhe da me smeni v тази rabota, oshte ne vizhdam mnogoobeshtavashтите hlapaci, s koito ot godini me zaplashvat: kyde sa, shtom e krajno vreme? Dori i na trijset i sedem godini, vse oshte sym mlad i sposoben da zapazja skypocennata si ludost, da byda chudak i syshtevremenno hitrec, veseljak - smel mladezh na letjasht trapec i, tykmo kogato si pomisljat, che sym hvyrtil topa, az im se uhilvam ot njakoj drug, syvsem neochakvan ygyl, namiram v naj-obiknovenite neshta oshte neizvestni obrati, kopaja v izostavenite rudnici, otkydeto veche vsichki sa izbjagali i, vizh ti! - rudnicite sled tova ot novo zarabotvat, a v ozhivelite im shahti se nastanjavat redovi nadnichari - onezi, koito se zaselvat na veche izsledvani mesta, dokato az sym veche na tochno protivopolozhnija kraj na ulicata, klatja kraka na njakoj obiknovena gradinska ograda, a skoro тази ograda shte stane oshte nevidjana scena, tyj kato shte postavja skrita kamera v magazina otsreshta i dni nared shte snimam tajno vsichki, koito shte sednat na nejа i vsichko, koeto shte se sluchi mezhdu sutrinta i noshtta, a drugi shte pytuvat v tova vreme chak do Nova Zelandija, za da snimat tam obiknovena turisticheska kartichka..."

Eto, sluchajnostta mu podari chudesna tema, koeto e oshte edno dokazatelstvo, che toj, Niko Herceg, e neujazvim i che vinagi mu stavat na kraka, nezavisimo ot tova kak go e ochukal zhivotyt! Beshe shtastliv ot tozi obrat, dokato ne si zadade bezobidnija vypros: na kogo shte razkazhe za

ekskurzijata si v 1947 godina, kogato vse oshte beshe dalech ot reshenieto kak da se vyrne tam, kydeto tova shte zaintriguva njakogo.